

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 130/06-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. apríla 2006 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vednom pod sp. zn. 13 C 79/04, základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. marca 2006 doručená sťažnosť MUDr. D. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 79/04, základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva

zaručeného v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 26. februára 2004 v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 13 C 79/04 domáhal náhrady škody „*proti SPP, a. s.*“. V predmetnom konaní okresný súd nevyhovel jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a uznesením č. k. 13 C 79/04-70 z 22. júna 2004 mu toto oslobodenie nepriznal z dôvodu, že v prípade sťažovateľa ide v spore „*o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva*“. Podľa sťažovateľa bol tento postup okresného súdu nesprávny, pretože v iných konaniach vedených okresným súdom (sp. zn. 13 C 101/03 a sp. zn. 13 C 165/03) mu oslobodenie od súdnych poplatkov bolo priznané. Na základe odvolania sťažovateľa bolo uznesenie okresného súdu z 22. júna 2004 potvrdené uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co 354/04 z 30. novembra 2004. Keďže sťažovateľ ani následne súdny poplatok nezaplatil, okresný súd uznesením č. k. 13 C 79/04-124 z 8. apríla 2005 zastavil konanie, ktoré bolo v konaní o odvolaní sťažovateľa potvrdené napadnutým uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006.

Podľa sťažovateľa uvedeným postupom došlo k porušeniu jeho označených základných práv a dodal, že: „*Okresný súd po nezaplatení súdnych poplatkov konanie zastavil. Sudkyňa S. tak hrubo porušila právo sťažovateľa na súdnu ochranu a v prípade, že nemá peniaze na poplatky, ako to preukázala v konaniach 13 C 101/03 a 13 C 165/03.*

Odvolací súd, Krajský súd v Žiline zatajil uvedené argumenty, z ktorých vyplýva, že sudkyňa S. rozhoduje o oslobodení od poplatkov... Konanie odvolacieho súdu a sudcu J. je možné označiť za konanie porušujúce základné ľudské právo na účinný opravný prostriedok.“

Sťažovateľ žiada „*Ústavný súd uvedené uznesenie 5 Co 220/2005 zrušiť a sťažovateľovi priznať oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní 13 C 79/2004 a nariadiť obnovu konania 13 C 79/04*“.

Sťažovateľ súčasne navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom: „Práva sťažovateľa MUDr. D. B. boli porušené konaním Krajského súdu v Žiline...

Krajský súd v Žiline je povinný zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 1,000.000.- Sk...

Okresný súd v Žiline je povinný vo veci konať bez ďalších zbytočných prieťahov.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde

nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 79/04 došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a či uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006 došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru.

1. Podľa názoru ústavného súdu na konanie o sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základných práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 79/04 nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. O ochrane práva sťažovateľa, ktorého porušenie namieta, vo vzťahu ku konaniu okresného súdu (uznesenie č. k. 13 C 79/2004-124 z 8. apríla 2005) rozhodoval v odvolacom konaní krajský súd (uznesenie č. k. 5 Co 220/2005-182 z 31. januára 2006). Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 79/04.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označeného práva postupom okresného súdu v predmetnom konaní po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. V súvislosti s uvedeným ústavný súd uvádza, že sťažovateľom namietané obdobie nečinnosti krajského súdu v čase od 31. januára 2006 (uznesenie sp. zn. 5 Co 220/05) do 21. februára 2006 (podľa tvrdenia sťažovateľa bolo toto uznesenie doručené okresnému súdu), t. j. 21 dní, nie je podľa ústavného súdu takou nečinnosťou, ktorá by svojou intenzitou bola spôsobilá vyvolať porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006 ústavný súd podotýka, že týmto uznesením rozhodol krajský súd o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 79/04-124 z 8. apríla 2005, ktorým bolo konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 79/04 zastavené z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku sťažovateľom. Krajský súd toto rozhodnutie okresného súdu napadnutým uznesením potvrdil ako vecne správne s odôvodnením, že okresný súd správne postupoval, keď po tom, čo sa sťažovateľovi právoplatne nepriznalo oslobodenie od súdnych poplatkov (pozri vyššie) a po tom, čo sťažovateľ súdny poplatok na výzvu okresného súdu ani v ďalšej lehote nezaplatil, okresný súd s poukazom na § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poplatkoch“) konanie zastavil.

Podľa § 103 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať (procesné podmienky konania). Procesné podmienky teda určujú zákonný rámec na uplatnenie práva na súdnu ochranu v civilnom procese (čl. 46 a čl. 51 ústavy), t. j. vyjadrujú predpoklady, ktoré musia byť splnené, aby súd mohol konať vo veci samej.

Podľa § 104 ods. 2 OSP ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Medzi odstrániteľné nedostatky procesných podmienok konania možno počítať aj nedostatok spočívajúci v nesplnení poplatkovej povinnosti, ktorá podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona o poplatkoch vzniká podaním návrhu.

V danom prípade sťažovateľ po tom, čo sťažovateľovi právoplatne nebolo priznané oslobodenie od platenia súdneho poplatku, tento nezaplatil ani v dodatočne stanovenej lehote okresným súdom, a preto bolo konanie v súlade s § 104 ods. 2 OSP (posledná veta) v spojení s § 10 ods. 1 zákona o poplatkoch zastavené.

Tento záver okresného súdu bol predmetom skúmania krajského súdu, ktorý ho napádaným uznesením sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006 potvrdil (uznesenia nadobudli právoplatnosť 27. februára 2006).

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych predpisov, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neodôvodnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

Ústavný súd nezistil taký výklad ustanovení citovaných v napadnutom rozhodnutí krajského súdu a ich uplatnenie vo veci sťažovateľa, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné s označeným čl. 46 ods. 1 ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd poznamenáva, že zastavenie konania pre neodstránené nedostatky procesných podmienok je procesným rozhodnutím, ktoré sťažovateľovi nebráni opakovanému uplatneniu práva na súdnu ochranu v tejto veci, samozrejme za predpokladu, že vytýkaný nedostatok sa nevyskytne alebo do nového začatia konania bude odstránený (napr. súdny poplatok bude zaplatený).

4. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 3 ústavy uznesením krajského súdu ústavný súd konštatuje, že: realizácia tohto základného práva nadväzuje na zistenú nezákonnosť rozhodnutia súdu, prípadne iného štátneho orgánu alebo jeho nesprávny úradný postup. V danom prípade však ústavný súd nezistil nezákonnosť, resp. neústavnosť sťažovateľom namietaného uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Co 220/05 z 31. januára 2006 (pozri vyššie).

Podľa judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (v danom prípade krajského súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

Vzhľadom na vyššie vyslovené závery ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. K namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 13 dohovoru uznesením krajského súdu ústavný súd konštatuje:

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že „*Konanie odvolacieho súdu a sudcu J. je možné označiť za konanie, porušujúce základné ľudské právo na účinný opravný prostriedok*“, avšak toto tvrdenie bližšie nezdôvodnil. Sťažovateľ namietal porušenie práva zaručeného v čl. 13 dohovoru zrejme z dôvodu jeho nespokojnosti s rozhodovaním krajského súdu v odvolacom konaní v danej veci, a preto sa domnieva, že využitie opravného prostriedku (odvolania), ktorým sa domáhal zjednania nápravy bol neúčinný.

Z ustanovenia čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí preto nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (III. ÚS 38/05). Keďže ústavný súd nevyslovil, že by druhostupňovým rozhodnutím krajského súdu bolo porušené niektoré z dohovorom chránených práv sťažovateľa, nemohlo dôjsť ani k porušeniu čl. 13 dohovoru, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd súčasne pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru nemôže všeobecný súd porušiť vtedy, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (IV. ÚS 36/04).

V súvislosti s uvedeným ústavný súd poznamenáva, že ak sa sťažovateľ domnieval, že sudca krajského súdu, ktorý konal v jeho veci bol „*zjavne zaujatý*“ a svojím rozhodnutím ho poškodil, mal možnosť v súlade s § 237 písm. g) OSP využiť na svoju ochranu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok z dôvodu, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Súdna prax zaviedla, že neexistencia žiadneho rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prerokúvania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu

súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP posúdiť túto otázku samostatne (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2006